

Meetnetten

Vlaanderen
is wetenschap

INSTITUUT
NATUUR- EN BOSONDERZOEK

PROVINCIAAL
NATUUR-
CENTRUM
LIKONA

Veldwerkhandleiding

Meetnet

Rugstreeppad

Handleiding voor veldwerk en gegevensinvoer

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	3
1.1	Soortherkenning en ecologie	3
2	Tellen.....	4
2.1	Vorbereiding.....	4
2.2	Telmethode & timing.....	5
2.3	In het veld.....	8
2.3.1	Wat neem je mee?	8
2.3.2	Hoe tellen?.....	8
2.4	Ontoegankelijke of ongeschikte locaties.....	9
2.5	Nieuwe vindplaatsen	9
3	Invoeren waarnemingen	9
3.1	Een bezoek toevoegen	9
3.2	Het invoerscherm	9
4	Veldwerkformulier	10
5	Nog vragen?	10
6	Bijlagen.....	11
6.1	Hygiëneprotocol	11
6.2	Checklist veldwerk.....	11
6.3	Veldwerkformulier.....	12
6.3.1	Kenmerken van de waterpartij.....	12

TEKST
FOTO'S
SPECIALE DANK

Sam Van de Poel, Iwan Lewylle, Maud Segal & Hannes Ledegen
Jelger Herder, Tim Vochten & Iwan Lewylle
Jorg Lambrechts, Johan Baetens & Jeroen Speybroeck

Wijze van citeren:

Van de Poel S., I. Lewylle, M. Segal & H. Ledegen. 2018. Veldwerkhandleiding Rugstreeppad. Natuurpunt Studie, Mechelen

© Maart 2019

De Rugstreppad is een echte pionier soort die het goed doet in dynamische milieus. De soort plant zich voort van april tot juli, waarbij de dieren zich verzamelen in de voortplantingspoelen en de mannetjes luidkeels vrouwtjes trachten te lokken. In het kader van het Meetnet Rugstreppad dienen onder meer deze roepkoren driemaal te worden gemonitord. Om de trefkans te verhogen worden alle mogelijke levensstadia geteld of geschat.

1. Inleiding

Voor je ligt de veldwerkhandleiding Meetnet Rugstreppad. Het Meetnet Rugstreppad is een gestructureerd meetnet in het kader van het project 'Monitoring van prioritaire soorten in Vlaanderen' van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). Dit meetnet loopt vanaf 2018, en wordt gecoördineerd vanuit Natuurpunt Studie in samenwerking met LIKONA en Hyla, de amfibieën- en reptielenwerkgroep van Natuurpunt.

Voor elk Meetnet is een aparte veldwerkhandleiding voor de desbetreffende soort of soortengemeenschap opgemaakt, aangezien ze elk met een eigen methodiek dienen te worden opgevolgd. Daarnaast is er ook de handleiding voor meetnetten.be die je wegwijs moet maken op het invoerportaal www.meetnetten.be. Daarin staat beschreven hoe je je kan registreren, een gebied reserveert en je gegevens invoert.

Natuurlijk moeten die gegevens eerst in het veld worden verzameld. Deze veldwerkhandleiding heeft als doel om je op een snelle en heldere manier wegwijs te maken bij de tellingen.

Meer info over het Meetnet Rugstreppad en de andere meetnetsoorten kan je vinden op <https://www.natuurpunt.be/roepkoren-padden-en-kikkers>.

1.1 Soortherkenning en ecologie

De Rugstreppad (*Epidalea calamita*) is een middelgrote paddensoort met een maximum lengte van 7 cm. Je herkent ze aan de dunne lichtgele streep die over het midden van de rug loopt. De rug is grijsbruin gekleurd met donkere en lichte vlekken. De huid is bedekt met wratten die vaak een rode tot gele top hebben. Het verschil tussen mannetjes en vrouwtjes is het duidelijkst tijdens het voortplantingsseizoen. Mannetjes hebben dan een blauw of paars aanlopende keel en paarborstels op hun verdikte voorpoten. Bij vrouwtjes ontbreken deze kenmerken.

De Rugstreppad is een typische pioniersoort van open en veelal dynamische milieus die hoofdzakelijk gebonden is aan drogere en losse (zand)bodems die snel opwarmen. De hoogste dichtheden bevinden zich daarom in onze duin- en heidegebieden en op opgespoten terreinen in haven- en industriegebieden. De soort is echter ook te vinden op bouwerven, langsheen rivieroeveren en in landbouwgebieden. Voortplanting vindt meestal plaats in ondiepe, veelal tijdelijke wateren die snel opwarmen zodat de larven zich snel kunnen ontwikkelen. Voortplantingswateren zijn daarom, meer dan bij andere amfibieënsoorten, afhankelijk van neerslagintensiteit en verschillen daarom sterk van jaar tot jaar. Larven kunnen ook worden aangetroffen in grote, soms zelfs vrij diepe, maar onbeschaduwde waterpartijen. Vaak gaat het hier om nieuwe plassen met weinig tot geen vegetatie en/of vennen in een open landschap. Hun mobiel gedrag maakt het mogelijk om nieuwe waterpartijen snel te koloniseren. Wanneer de vegetatie te dicht of te hoog wordt, zoekt de Rugstreppad doorgaans andere oorden op.

In de provincie West-Vlaanderen is het areaal beperkt tot verschillende locaties in de Kustduinen. In Oost-Vlaanderen worden Rugstreppadden enkel gesignaleerd op de grens met de provincie Antwerpen in de buurt van Temse (voormalige groeves) en in het havengebied van Linkeroever (Beveren). In de provincies

Antwerpen en Limburg is de soort tamelijk algemeen in de grotere heidegebieden. In de provincie Vlaams-Brabant zijn de vindplaatsen zeer beperkt en geïsoleerd (voornamelijk oude groeves en bufferbekkens).

Het geluid dat de mannelijke Rugstreeppad produceert ([geluid Rugstreeppad](#)) kan verward worden met dat van Veenmol of Nachtzwaluw. De zang van de Veenmol is een meer monotone ratel die lang aanhoudt ([geluid Veenmol](#)) en de snorrende ratel van de Nachtzwaluw varieert dan weer in toonhoogte ([geluid Nachtzwaluw](#)).

Voor meer informatie over onze inheemse herpetofauna kan je de website www.hylawerkgroep.be van Hyla, de amfibieën- en reptielenwerkgroep van Natuurpunt, bezoeken.

2 Tellen

2.1 Voorbereiding

Gedragscode

De gedragscode werd je toegestuurd samen met je meetnetlicentie (badge) en begeleidende brief, en is ook [hier](#) te raadplegen. Hierin staat beschreven welke speciale toelatingen je hebt voor je deelname aan dit meetnet en wat de afspraken zijn met terreinbeheerders en private eigenaars. Het is zeer belangrijk dat je gedurende je veldbezoeken je steeds houdt aan de gedragscode, en dat je je meetnetlicentie en begeleidende brief bijhebt. Je mag deze meetnetlicentie/badge enkel gebruiken voor veldwerk in functie van het meetnet waarvoor je bent aangemeld.

Veldwerkkaarten

Veldwerkkaarten van de te tellen gebieden kan je steeds raadplegen/downloaden op www.meetnetten.be eenmaal je geactiveerd bent als teller door de meetnetcoördinator. Je zal een link vinden in het overzichtsscherm Rugstreeppad. Je kan ook kaarten opvragen bij de meetnetcoördinator als je meer gedetailleerde kaarten of een overzichtskaart wenst.

Dergelijke detailkaarten geven niet enkel de geselecteerde meetnetlocaties of waterpartijen weer, maar ook de percelen die in beheer en/of in eigendom van een natuurbeherende organisatie (Natuurpunt, ANB en/of Limburgs Landschap) zijn en welke niet. Het merendeel van de natuurgebieden is toegankelijk via de wandelpaden. Particuliere eigendommen zijn enkel toegankelijk na toelating van de eigenaar (zie gedragscode voor de juiste procedure).

Verkennend bezoek

Indien je de locatie nog nooit of enkel enige tijd geleden hebt bezocht, kan het aangewezen zijn om overdag al eens ter plaatse te gaan. Zo krijg je zicht op waar er wandelpaden liggen en kan je een route uitstippelen die voor zo min mogelijk verstoring zorgt, zowel wat betreft de doelsoort als onder meer broedende vogels of kwetsbare vegetaties.

Hygiëneprotocol

Vooraleer je van start gaat met de tellingen dien je het hygiëneprotocol goed door te nemen (zie bijlage). Twee (exotische) amfibieënschimmels zijn verantwoordelijk voor massale sterfte onder enerzijds Vuursalamanders en anderzijds Vroedmeesterpad in binnen- en (vooral) buitenland. Hoewel de Rugstreeppad, voor zover geweten, niet vatbaar is voor deze schadelijke amfibieënschimmels dienen we uiteraard rekening te houden met de gehele amfibieëngemeenschap en het volledige ecosysteem.

Het is bijgevolg uitermate belangrijk om je schoeisel en eventueel inventarisatiemateriaal grondig te schonen, te ontsmetten en te laten drogen vooraleer je (natuur)gebieden met amfibieën betreedt. Hou hier ook rekening mee wanneer je gedurende één avond meerdere gebieden bezoekt. Het gebruik van meerdere schoenen- of laarzenparen die na gebruik gereinigd, ontsmet en gedroogd worden, zorgt ervoor dat je je schoeisel niet hoeft te ontsmetten. Contact tussen het schoeisel dient dan wel ten alle tijden te worden vermeden.

2.2 Telmethode & timing

Gebieden

Aangezien Rugstreeppadden voorkomen in dynamische omgevingen en gebruik kunnen maken van tijdelijke wateren wordt deze soort in het kader van de meetnetten gemonitord aan de hand van tellingen op het niveau van het gebied (en niet op het niveau van afzonderlijke voortplantingswateren, zoals bij de meeste andere meetnetamfibieën). Er werd een selectie gemaakt van gebieden waar recent maar soms ook in een iets verder verleden Rugstreeppadden werden waargenomen.

Het gaat hier dus niet altijd over de meest geschikte locaties voor de soort, want de Rugstreeppad is nu eenmaal een mobiele soort die komt en gaat. Globaal willen we een beeld krijgen van het voorkomen van de soort in heel Vlaanderen en willen we niet alleen gebieden opvolgen waar de soort in hoge aantallen voorkomt en het dus goed doet. Daarnaast is het recente leefgebied van de Rugstreeppad in Vlaanderen niet zo goed in kaart gebracht als dat van andere zeldzame amfibieën.

Binnen deze selectie van gebieden is het de bedoeling een vast transect te leggen langs de huidige (sub)populatie(s). De keuze valt dus best op een route met grote trefkans van de soort. Langs dit traject worden de grootte van de roepkoren bepaald en worden aanwezigheid en aantal van op het zicht waargenomen adulten, eisnoeren en larven bepaald. Kaarten met oudere en recente puntlocaties kunnen je helpen bij het bepalen van het transect. Deze kan je opvragen bij de meetnetcoördinator.

Verkennend bezoek

Wanneer je niet erg bekend bent met het te tellen gebied, wordt aangeraden om, voorafgaand aan de feitelijke tellingen in het donker, het gebied eerst eens overdag te verkennen. Door vanop de oevers op zoek te gaan naar eisnoeren en larven in het water krijg je een goed beeld van waar, eenmaal het donker is, de grootste trefkans op roepende mannetjes wordt verwacht. Wanneer je tijdens het verkennend bezoek geen sporen van de Rugstreeppad vindt, maak je gebruik van de kaart met puntlocaties van eerdere waarnemingen in je gebied. Vraag naar deze kaart aan de meetnetcoördinator.

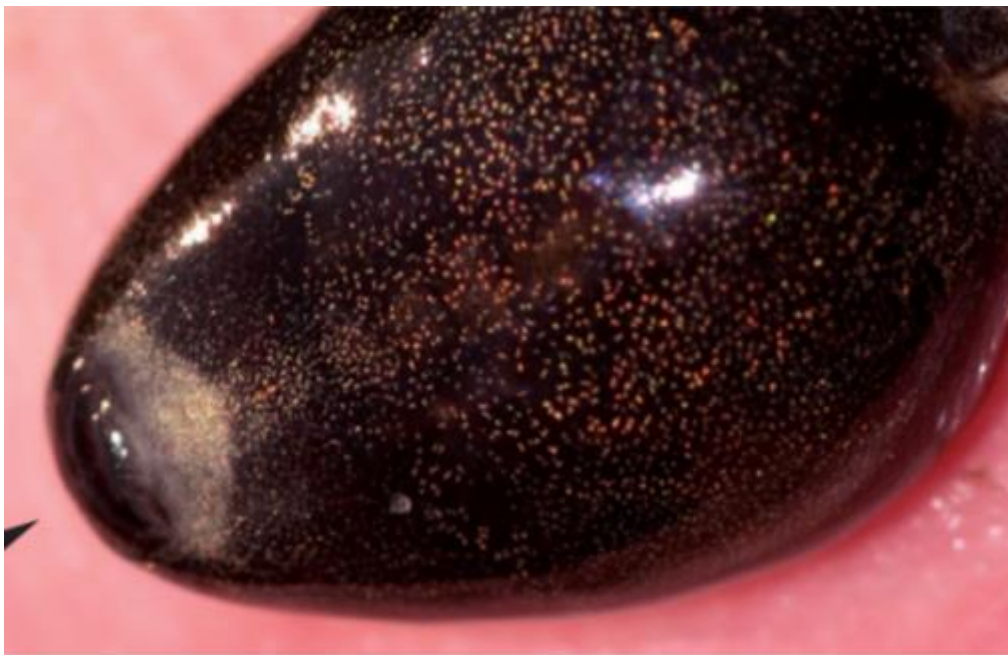
Wanneer je het transect dat je telkens zal lopen hebt bepaald, moet je deze zo goed mogelijk documenteren. Dit doe je door de route te lopen via de route-functie van de mobiele applicatie ObsMapp (Android) en iObs (Apple) of door deze nauwkeurig aan te duiden op een kaart of (beter) luchtfoto. Op die manier kan er op een latere datum geen twijfel bestaan over het afgelegde traject, ook wanneer een teller zich laat vervangen. Je stuurt deze route door naar de meetnetcoördinator. De route blijft bij elk bezoek strikt gelijk. Mocht het toch nodig zijn de route te aan te passen of te verleggen, overleg je dit even met de meetnetcoördinator.

De eisnoeren worden vanaf begin april afgezet langs de ondiepe oevers van de waterpartijen. Ze zijn 1 à 2 meter lang en bevatten doorgaans zo'n 3000 eitjes. De eerste 24u na het leggen van de eitjes, liggen twee eisnoeren naast elkaar in twee rijen. Daarna 'ontdubbelen' ze in twee enkele snoeren van eitjes. De eisnoeren lijken op die van de Gewone Pad, maar met kleinere eitjes. De eiafzet van beide soorten is meestal gescheiden in de tijd (Gewone Pad legt zijn eiersnoeren af in februari-maart) en komen dus zelden samen voor. Door de spanning op de eisnoeren kunnen de eieren zich herschikken van de zigzagstructuur tot een enkele rij.

Figuur 1: Eisnoer van de Rugstreeppad. Het merendeel van de eieren is nog gepaard, maar lokaal is het snoer reeds 'ontdubbeld'. © Tim Vochten

Ook de larven van Rugstreeppadden lijken sterk op die van de Gewone Pad (gitzwart van kleur), maar zijn kleiner (1,5 tot 2,5 cm lang). Als ze reeds groot genoeg zijn, is een lichtgekleurde driehoekige vlek achter de mond waarneembaar (onderzijde). Zij vervolledigen hun metamorfose gewoonlijk binnen één maand tijd, afhankelijk van de temperatuur van het water.

Figuur 2: Buikaanzicht larve Rugstreeppad © RAVON

Avondbezoeken

Omdat de voortplanting van de Rugstreeppad zich niet beperkt tot een korte piekperiode (zoals bijvoorbeeld bij Gewone Pad en Bruine Kikker), is het moeilijk te voorspellen wanneer welk levensstadium te vinden zal zijn in het veld. Daarom wordt tijdens elk van drie avondbezoeken uitgekeken naar alle levensstadia. We onderscheiden volgende levensstadia:

- eisnoer,
- larve,
- juveniel aan land (< 2 cm),
- juveniel aan land (> 2 cm),
- adult gezien en
- adult gehoord.

Alle aantallen worden genoteerd langsheen een vooraf vastgelegde route die van waterpartij naar waterpartij loopt. Deze route wordt vastgelegd in samenspraak met de meetnetcoördinator en wordt bij

ieder bezoek gevolgd. Probeer je transect zo te leggen dat het langs zo veel mogelijk kansrijke waterpartijen loopt. Tussen waterpartijen kies je de weg met zo weinig mogelijk vegetatie (kale duinpadjes, zandweggetjes, grindwegen, ...) zodat je de over land voortbewegende padden makkelijk kan waarnemen. Langs je transect noteer je alle dieren die tot twee meter links of rechts van je zitten. Er wordt gemikt op ongeveer één uur voor het volbrengen van het volledige transect.

Concreet kan je dus bij de start van je route bijvoorbeeld vijf roepende mannetjes horen, enkele meters verder een adult zien zitten op je route, in de waterpartij die je passeert geen eisnoeren of larven zien, maar in de volgende waterpartij wel eisnoeren vinden. Maak gebruik van de meetnetten app of noteer deze zaken zo goed mogelijk op een kaart met daarop de route zodat je nadien alles kan invoeren op meetnetten.be.

Drie avondbezoeken dienen plaats te vinden tussen begin april en eind juni. Iedere maand vindt één bezoek plaats gedurende geschikte weersomstandigheden voor roepkoren. Voor de Rugstreepad wil dat zeggen een relatief warme avond (> 10°C), met een hoge luchtvochtigheid (net na regen of een warme dag na een periode van neerslag over meerdere opeenvolgende dagen) en weinig wind. Een bezoek start ten vroegste een uur na zonsondergang.

Wanneer het terrein langsheen de vaste route dit toelaat, kan je langs de oever van een waterlichaam wandelen en terwijl met je zaklamp tot 2 à 3 m ver in het water schijnen. Aangezien Rugstreepad slechte zwemmers zijn en graag hoog op hun voorpoten in ondiep water roepen, zijn ze redelijk gemakkelijk zichtbaar. Ook eisnoeren en larven kunnen op deze manier gevonden worden.

Tijdens één van de drie bezoeken worden een aantal habitatvariabelen beschreven om de kwaliteit van de waterpartijen langsheen de route te omschrijven. Hiervoor neem je best het veldwerkformulier mee tijdens je bezoek zodat je alle variabelen juist kwantificeert (zie 6.3.1). Indien je een variabele niet kan inschatten, laat je deze bij het invullen op 'onbekend' staan.

Volgende habitatvariabelen moeten worden genoteerd (zie 6.3.1):

- Oppervlakte van de waterpartij
- Aan- of afwezigheid van vis
- Drijvende vegetatie
- Onderwatervegetatie
- Verticale vegetatie
- Waterkwaliteit
- Beschaduwing
- Maximale diepte
- Permanentie waterkolom

In gebieden waar de soort al enige tijd niet meer (in tamelijke aantallen) gezien is, kunnen reptielenplaten gelegd worden die landwaarnemingen van volwassen dieren mogelijk kunnen maken. Het gebruik van reptielenplaten heeft al op heel wat plaatsen in Vlaanderen tot de herontdekking van kleine populaties geleid. De plaatsing van deze platen wordt steeds in overleg met de meetnetcoördinator gedaan.

Figuur 3: Voortplantingswater van de Rugstreepad. © Iwan Lewylle

2.3 In het veld

In bijlage 6.2 vind je een checklist met dingen waar je aan moet denken voor- en tijdens het veldbezoek of terreinwerk.

2.3.1 Wat neem je mee?

- Ontsmette of langdurig gedroogde laarzen of wandelschoenen.
- Je kaartmateriaal (te downloaden op www.meetnetten.be eenmaal je geactiveerd bent als teller), een potlood, een veldwerkformulier (bijlage 6.3) en eventueel een notaboekje.
- Een smartphone met ObsMapp/iObs/WinObs is ook zeer bruikbaar!
- Zaklamp (met reservebatterijen).
- Gepersonaliseerde meetnetlicentie (badge) en begeleidende brief.

2.3.2 Hoe tellen?

De drie avondbezoeken verlopend grotendeels identiek. Je start steeds na zonsondergang. Langs het vastgelegde transect worden alle levensstadia van de Rugstreepad in kaart gebracht. Je doet dit door deze op een kaart aan te duiden zodat je nadien alles kan invoeren op meetnetten.be of door gebruik te maken van de [meetnettenapp](#).

Probeer groepjes van roepende Rugstreepadmannetjes zo goed mogelijk te lokaliseren zodat je ze niet dubbel telt tijdens het lopen van je transect. Wanneer je een waterpartij nadert, luister dan eerst of er roepers langs of in het water zitten vooraleer je ze verstoort door dichterbij te komen. Je kan het geschat aantal roepende mannetjes controleren door, waar mogelijk, rond de waterpartij te wandelen en met je zaklamp de zone tussen de oever en 3m in het water te scannen op adulte dieren. Let wel, hier vind je ook adulte vrouwtjes die niet roepen. Roepende mannetjes mogen zowel als roeper geteld worden als als zichtwaarneming – deze gegevens zullen afzonderlijk verwerkt worden en dus niet opgeteld worden. Hou tijdens het scannen van de oeverzone ook in het oog of je eisnoeren of larven tegenkomt. Ook deze noteer je.

Wanneer je klaar bent met een waterpartij, wandel je langs je transect verder naar de volgende waterpartij. Tussen twee waterpartijen kan je adulten en juvenielen tegenkomen. Tel ze en voer deze gegevens in op meetnetten.be.

Tijdens één van de drie avondbezoeken neem je wat meer tijd om een aantal kenmerken van de waterpartijen in kaart te brengen. Gebruik hiervoor het veldwerkformulier (6.3.1).

De hoofdmeetnelteller geeft de gegevens in op www.meetnetten.be. We raden aan om de gegevens meteen na je terreinwerk in te voeren. Alles zit dan nog fris in het geheugen en de kans is kleiner dat er gegevens verloren gaan.

2.4 Ontoegankelijke of ongeschikte locaties

Indien je tot de vaststelling komt dat bepaalde gebieden en/of waterpartij(en), die zijn opgenomen in het Meetnet Rugstreeppad, ontoegankelijk zijn of niet meer bestaan, dan meld je dit aan de meetnetcoördinator.

2.5 Nieuwe vindplaatsen

De meetnetgebieden worden vaak omringd door andere gebieden waar Rugstreeppadden aanwezig zijn. Zoals reeds vermeld, is de Rugstreeppad een (zeer) mobiele soort die snel nieuw, geschikt habitat kan koloniseren. Het tegenovergestelde is daarentegen ook waar; de soort kan lokaal verdwijnen door natuurlijke successie van zowel de land- als de voortplantingshabitat. Het wordt ten eerste aangeraden om alle waarnemingen die buiten het vaste deel van je meetnetbijdrage vallen in te voeren (liefst via ObsMapp/iObs) in www.waarnemingen.be. Deze gegevens zijn zeer belangrijk omdat de Rugstreeppad integraal (d.w.z. alle locaties in Vlaanderen) wordt opgevolgd. Daarnaast helpt deze info ook bij het up to date houden van de actuele verspreiding van de Rugstreeppad in Vlaanderen.

3 Invoeren waarnemingen

Op het terrein noteer je je waarnemingen op een kaart waar je route op staat of via de meetnetten app. Na afloop van een bezoek waarbij je alle gegevens neerpende, voer je het veldbezoek in op www.meetnetten.be (ook als je je waarnemingen invoerde op www.waarnemingen.be met je mobiele applicatie, maar niet als je de meetnettenapplicatie gebruikt).

3.1 Een bezoek toevoegen

Enmaal je ingelogd bent op www.meetnetten.be en een locatie gereserveerd hebt zal je linksboven op de homepage zien staan: “U heeft x openstaande taken”. Door te klikken op “ga naar takenlijst” krijg je deze te zien. Door te klikken op “+ bezoek” kan je een bezoek toevoegen. Je kan dit ook doen door via “Mijn Meetnetten.be” naar “Mijn locatie” te gaan en te klikken op “+ bezoek”.

Tip: Als je alleen je openstaande taken te zien wil krijgen van één bepaalde soort dien je eerst naar de soort in kwestie te navigeren en hierna op het tabblad “Taken” te klikken.

3.2 Het invoerscherm

Enmaal je op “+ bezoek” geklikt hebt krijg je een invoerscherm te zien.

Enkele aandachtspunten:

- Indien je de telling kon uitvoeren zoals het hoort, laat u het veld “Het veldwerk is vlot en probleemloos verlopen” staan op “ja”. Indien de telling niet verlopen is volgens de telmethode beschreven in sectie 2.2, duid je hier “nee” aan en geef je aan wat er misliep. Je licht dit toe in de notities. Ook wanneer een locatie plots niet meer toegankelijk was of een waterpartij volledig

uitgedroogd blijkt dient het bezoek ingevoerd te worden op de website met de optie “geen veldwerk mogelijk”. Dit is kostbare informatie die niet verloren mag gaan.

- In het veld “medetellers” kan je aangeven of andere mensen je vergezelden op de telling. Je kan hier de namen toevoegen van andere meetnettelers Rugstreeppad, op voorwaarde dat ze een account aanmaakten op meetnetten.be en zich aanmeldden voor het project. Ook reservetellers moeten dus een account aanmaken.
- Er is een checkbox “alle primaire en secundaire soorten werden geteld en doorgegeven”. Dit gaat over andere amfibieën die je **tijdens het avondbezoek** waarnam. Het doorgeven van deze secundaire soorten via meetnetten.be is optioneel, maar kan waardevolle gegevens opleveren. Vink deze checkbox alleen aan indien je ook de andere padden en kikkers telde.
- Invoeren van soort aantallen per categorie doe je onderaan het invoerscherm. Indien je geen individuen waargenomen hebt van de doelsoort in een bepaalde categorie moet je niet steeds ‘0’ invoeren. Een leeg vakje krijgt hier automatisch het cijfer nul toegewezen. De primaire meetnetsoort die je telt, Rugstreeppad, staat steeds voor je ingevuld. Als je ook andere soorten padden en kikkers geteld hebt (secundaire soorten) met dezelfde methode, voer je deze in door de desbetreffende soorten te selecteren uit het drop-downmenu onder de primaire soort. Alleen als je alle andere padden en kikkers geteld hebt vink je de bovenvermelde checkbox aan.

4 Veldwerkformulier

Het veldwerkformulier dient om de habitatvariabelen neer te pennen. Je vindt het veldwerkformulier in bijlage 6.3. Op het veldwerkformulier worden alle vereiste habitatvariabelen en de bijhorende categorieën/opties weergegeven. Zo vermijd je dat je een habitatkarakteristiek vergeet of verkeerd omschrijft.

5 Nog vragen?

De meetnetcoördinatoren staan steeds ter beschikking. Aarzel niet om hen te contacteren. Voor alles over het Meetnet Rugstreeppad kan je terecht bij:

Sam Van de Poel coördinator meetnetten amfibieën, sam.vandepoel@natuurpunt.be – 0492 58 55 94

Voor al uw andere vragen over het project meetnetten kan je terecht bij:

Hannes Ledegen hoofdcoördinator Meetnetten hannes.ledegen@natuurpunt.be – 0492 34 76 04

Meer info over het project meetnetten in het algemeen? www.natuurpunt.be/meetnetten
Houd ook de Meetnetten.flits in het oog. Inschrijven kan via [deze link](#).

Dit is versie 1.0 van de veldwerkhandleiding Rugstreeppad. Er kunnen nog (kleine) wijzigingen gemaakt worden aan de hand van opmerkingen door gebruikers. Alle opmerkingen en bedenkingen zijn dan ook welkom.

6 Bijlagen

6.1 Hygiëneprotocol

De afgelopen jaren werden twee dodelijke schimmels voor amfibieën in ons land aangetroffen. Eén schimmel in het bijzonder (*Batrochochytrium salamandrivorans*, kortweg Bsal) veroorzaakt massale sterfte onder salamanders. Zo werden de Nederlandse populatie Vuursalamander zo goed als van de kaart geveegd. Ook in België werden ondertussen al broedhaarden van Bsal aangetroffen. Er zijn aanwijzingen dat de schimmel zich via de mens verspreid. Om die redenen vragen we de vrijwilligers om zich aan enkele richtlijnen te houden, en om zo deze schimmels niet ongewild te verspreiden.

Richtlijnen:

- Poets wandelschoenen en/of laarzen zeer grondig, en ontsmet ze met een Virkon S-oplossing vooraleer het terrein te betreden. Er wordt aangeraden om schoeisel langdurig en volledig te laten drogen.
- Hetzelfde geldt voor inventarisatiemateriaal zoals fuisen en schepnetten en ander materiaal in functie van andere inventarisaties.
- Virkon S is verkrijgbaar via een mail aan studie@natuurpunt.be of is te bestellen via het internet.
- Raak geen dieren onnodig aan.
- Indien je dode salamanders (geen verkeersslachtoffers ed.) aantreft, zamel het dier in en bewaar in twee plastic zakken over elkaar. Bewaar het koel. Contacteer het ANB en/of de meetnetcoördinatoren.
- Indien je deelneemt aan het Meetnet Vuursalamander of salamanderfuisvangsten uitvoert, dien je het uitgebreide hygiëneprotocol te lezen dat u bezorgd zal worden door de veldwerkcoördinatoren.

6.2 Checklist veldwerk

Vorbereiding

- ✓ Registreren als meetnetvrijwilliger d.m.v. invoerhandleiding (te vinden op www.meetnetten.be.)
- ✓ Ontvangen postpakket met meetnetlicentie, begeleidende brief, gedragsprotocol
- ✓ Gedragscode vrijwilligers, hygiëneprotocol en veldwerkhandleiding goed lezen. Vragen en/opmerkingen melden aan de meetnetcoördinator.
- ✓ Veldwerkkarten downloaden op www.meetnetten.be en afdrukken.
- ✓ Veldwerkformulier afdrukken

Meenemen op terrein

- ✓ Goed geschoonde en gedroogde laarzen of wandelschoenen
- ✓ Veldwerkkarten en/of gps
- ✓ Potlood
- ✓ Zaklamp (met reservebatterijen)
- ✓ Veldwerkformulieren en smartphone met ObsMapp/iObs, Track Kit (indien voorhanden)

Terreinwerk (3 bezoeken tussen 1 april en 30 juni, elke maand 1 bezoek)

- ✓ Goede weersomstandigheden (regen(achtige) nachten, > 10 °C)
- ✓ Alle aantallen van alle levensstadia van de Rugstreeppad noteren op de kaart of ter plaatse invoeren via de meetnetten app.
- ✓ Wanneer je de gegevens noteerde op een kaart, moet je deze achteraf nog invoeren op www.meetnetten.be.

6.3 Veldwerkformulier

6.3.1 Kenmerken van de waterpartij

Datum: Start uur: Eind uur: Veldwerk zonder problemen verlopen Veldwerk niet zonder problemen verlopen (opmerking)

Kenmerken van de waterpartij							
Variabele	Water1	Water2	Water3	Water4	Water5	Water6	Toelichting
Aanwezigheid vis							Inschatten op basis van indicaties op het terrein. (vb. troebel water, foerageergedrag vis): onbekend / ja / nee
Drijvende vegetatie							Procentueel deel van het wateroppervlak bedekt door drijvende vegetatie: 0: 0% - 1: 1-25% - 2: 26-50% - 3: 51-75% - 4: 76-100%
Onderwater-vegetatie							Procentueel deel van het wateroppervlak bedekt door onderwatervegetatie: 0: 0% - 1: 1-25% - 2: 26-50% - 3: 51-75% - 4: 76-100%
Verticale vegetatie							Procentueel deel van het wateroppervlak bedekt door verticale vegetatie: 0: 0% - 1: 1-25% - 2: 26-50% - 3: 51-75% - 4: 76-100%
Beschaduwing waterpartij							Maak een inschatting van de (op het middaguur te verwachten) beschaduwingsgraad van het wateroppervlak. 0: geen - 1: <30% - 2: 30-60% - 3: >60%
Maximale diepte (cm)							Maak een inschatting van de diepte van het diepste punt in de waterpartij. Indien dieper dan 1 m, noteer je >1 m. Indien de omstandigheden het niet toelaten een schatting te maken, laat je de parameter op 'onbekend' staan.
Oppervlakte waterpartij (m ²)							Schatting (mag ook diameter bij ronde poel of lengte en breedte)
Permanente waterkolom							Inschatten op basis van indicaties op het terrein zoals het kleiner worden na droogte, laag waterpeil, voorkennis. Onbekend / ja / nee
Waterkwaliteit (categorie 0-3)							<ol style="list-style-type: none"> 1. Plas verdwenen of volledig verland, 2. Slecht = verwaarloosde poel met geëutrofiëerd water (algen, dichtgegroeid met kroos) of andere vormen van vervuiling en/of verregaande verlanding, 3. Middelmatig (tussen 2 en 4), 4. Goed = 'mooie' poel met helder water, typische oever en/of waterplanten, weinig of geen verlanding en geen zichtbare vervuiling.

Opmerkingen & medetellers: